

Mikecz László

**Szolnoki Jármű Ferenc honvédfőhadnagy /1832.02.26. Kemece- 1904.10.10. Komoró/
eperjeskei síremléke. Egy ismeretlen honvédtiszt**

Bevezetés

Mikecz László vagyok. 2015-ben Lebstück Mária huszár főhadnagyról készítettem tanulmányt. Érdekel a magyar történelem, különösen az 1848-49-es forradalom és szabadságharc története.

2022-ben ükanyám, krasznai Krasznay Mária fivéreinek, Krasznay Gábor 48-es honvédszázadosnak és Krasznay Péter ugyancsak 48-as honvédhadnagynak állítottam emléket, melyet tanulmány formájában benyújtottam a tavalyi Helytörténeti Pályázatra. Itt jegyzem meg, hogy ükanyám mindkét fivére a szabolcsi 48-as honvédszázadosalj égisze alatt harcolt, s részt vettek olyan kitörő hadieseményekben, mint például a Komáromi csata, vagy Budavár visszavétele.

Családom a kemecsei Mikecz család 1716-ban kapta III. Károly királytól a nemességet, melyet 1717-ben Kemecsen hirdettek ki. Családom a szolnoki Jármly családdal, mint ahogy ősiénk korában ez elfogadott volt, és a házasság tényével megerősítést kapott rokonságban állt. Ősanyám szolnoki Jármly Zsuzsanna volt. Pár éve írtam egy másik tanulmányt, melyben a szolnoki Jármly családnak állítottam emléket. Reményeim szerint az általam időközben összegyűjtött anyagból hamarosan elkészül a Jármly tanulmány második része.

Itt jegyzem meg, hogy pár évvel ezelőtt az interneten böngészve ráleltem a most bemutatásra kerülő kiváló honvédtiszt, szolnoki Jármly Ferenc adataira. Akkor még a síremléke, illetve halálának körülményei nem voltak ismertek számomra. Azt a tényt például a gyászjelentéséből tudtam meg, hogy bár Komorón hunyt el, végső nyughelyet Eperjeskén lelt a családi kriptában. Ekkor kezdett el bennem érlelődni a gondolat, hogy rokonomról, szolnoki Jármly Ferencről meg kellene valamilyen formában emlékezni. Akkor még nem, de most lehetőségem van ezzel a dolgozattal.

Még 2019-ben kezdtem el levelezni Iván Barna Zsolt református nagytiszteletű úrral a Jármly kriptával kapcsolatban. Ő akkor Eperjeskén szolgált/ jelenleg a Debreceni Hittudományi Kar tanára/. Nagytiszteletű úr több hasznos információt közölt a kriptáról. Sem én, sem ő akkor még nem tudhattunk, hogy milyen híres személyt is fed a kriptá. Ez későbbi nyomozásaim során derült ki, mikor a gyászjelentés előkerült. Azon szerepelt, hogy a családi kriptába helyezték örök nyugalomra szolnoki Jármly Ferencet. Ekkortól kezdett összeállni a kép. Ezek szerint a honvédfőhadnagy rokonomat fedi a kriptá.

Itt jegyzem meg, hogy a korábbi kriptá, annak sanyarú állapota miatt lebontásra került. Pár éve az önkormányzat saját költségén helyreállította a sírhelyet, és a kriptá falában urnáknak alkalmas sírokat alakítottak ki.

Mielőtt részletesebben foglalkoznék a Jármly kriptával és a benne nyugvó Jármly Ferenc honvédfőhadnagy élettörténetével álljon itt néhány szó arról a faluról, ahol ez a felépítmény és egyúttal sír is található.

Eperjeske községről néhány szót: Borovszky Sámuel Magyarország vármegyei és városai című kötet Szabolcs megyei részében ezt írta. A falu kisközség, 117 házzal és 845, túlnyomórészt református vallású lakossal. Távírója és postája Mándok, vasútállomása Tuzsér. Körjegyzőségi székhely. Ez a falu Eperjes néven szerepel Mándok mellett. 1438-ban a Losonczy, 1446-ban az Upory, 1480-ban a Bezdédy család volt a falu földesura, a XIX. század első felében a Jármly, Kozma, Nemes, Pilisy és gróf Forgách család a birtokosa.¹

Református temploma 1821-ben épült. A faluban 1841-ben tűzvész pusztított. A község nagy része a tűz martalékává vált.

Eperjeske Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében fekszik, a Záhonyi járásban. A Nyírség észak-északkeleti széle közelében található, a Tisza bal partján. Szomszédos települések: észak felől Tizsaszentmárton, kelet felől Lónya, délkelet felől Tizsamogyorós, délnyugat felől Mándok, nyugat felől pedig Tiszabездéd.

Központja közúton csak Mándok vagy Tizsaszentmárton érintésével közelíthető meg a 4115-ös úton.

A hazai vasútvonalak közül a Mátészalka-Záhony vasútvonal érinti.

A falu életére jelentős hatást gyakorolt az 1964-ben felépített Tizsaszentmárton-szalócai vasúti Tisza-híd, melynek következtében meggyorsult az eperjeskei térség fejlesztése. Eperjeske lett a Záhonyi Átrakó Körzet része.

Közélete: A falu polgármestere Pásztor Gábor 2006. óta, függetlenként.

A 2011-es népszámlálás adatai szerint a lakosok 78,3 %-a magyarnak, 16,1 % cigánynak, 0,2 % örménynek, 0,3 % ukránnak mondta magát. 21,7 % nem nyilatkozott; a kettős identitások miatt a végösszeg előfordulhat, hogy nagyobb, mint 100 %.

¹ Borovszky Sámuel: Magyarország vármegyei és városai. Szabolcs vármegye Apolló Társulat 24 pp.

Időpont	Lakónéesség
2022.01.01.	1151
2021.01.01.	1170
2020.01.01.	1169
2019.01.01.	1208
2018.01.01.	1229
2017.01.01.	1248
2016.01.01..	1261
2015.01.01.	1260
2014.01.01.	1239
2013.01.01.	1217
2012.01.01.	1234

Forrás: Magyarország helységnévtára Központi Statisztikai Hivatal

A vallási megoszlást vizsgálva Borovszky már a XIX. században helyes következtetést vont le, hogy a falu lakosságának jelentős része református. Jelenleg 55,9 % református, 8 %római katolikus, 2,5 % görög katolikus, míg felekezeten kívüli 4,5 %.

Eperjeske nevezetességei közül kiemelhető a református templom és a Jármly kúria/utóbbiról fénykép a mellékletben/.

A falu testvérvárosa Székelyszenterzsébet.²

A Jármlyakról:

A Jármly család őse András a XVI. század elején, fia Mihály Erdélyben telepedett le a Maros mellett, ez az ág előbb Szörényfalváról, utóbb Magyar-Dellőről írta az előnevét. A másik fiú, János Szabolcsban telepedett le. A család Eszeny, Szalóka, Kerecseny, Ramocsaháza, Laskod, Kótaj, Ibrony, Szakoly, Bököny, Gelse, Fényeslitke, Eperjeske stb. községekben bírt földesúri joggal. Tagjai közül Ferenc nagyváradi alkapitány,

² <https://hu.wikipedia.org/wiki/eperjeske> Internetről letöltve: 2023. 06.12.

II. Ferenc a szabolcsi ágból II. Rákóczi Ferenc alatt francia követ, III. Ferenc lengyel követ ez idő tájt. Tamás/1825-27/ követ, Imre 1832-36-ban főjegyző, 1863-ban főispán, Ferenc 1848-49-ben honvédfőhadnagy, József 1848 előtt főszolgabíró.

A címer: kékben , zöld alapon, nyakán nyílvevesszővel átlőtt vadkecske. Sisakdísz: kinövő pajzs alak.³

Mielőtt bővebben írnék a Jármey családról, illetve bemutatnám a család nyughelyeként szolgáló eperjeskei kriptát és a benne nyugvó Jármey Ferenc honvédtiszt síremlékét, szeretném bemutatni azt a szatmári kistélepet , Jármeyt, ahonnan a család története eredeztethető.

Jármey község Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében , a Mátészalkai járásban.

Jármey neve első ízben 1325-ben tűnik fel az oklevelekben, s ekkor még Mátészalkához tartozott. Nevének eredete nem bizonyított, az valószínűleg a járom szavunkból ered.

A Nyírség és a vármegye keleti részén helyezkedik el, Mátészalka nyugati szomszédságában, a város központjától 5 kilométerre. A térség jelentősebb települései közül Vaja 9,5 , Ór 5,5 kilométer távolságra található.

További szomszédos települések északról Papos, délről Nyírmeggyes, délnyugatról Hodász, nyugatról Ór.

Közvetlen elérhetősége közúton, a 49-es főúton lehetséges. Pappal és Nyírmadával, valamint Gyulaházával a 4106-os út kapcsolja össze.

Vasúthálózat nem lett kiépítve. Legközelebbi csatlakozási lehetőséget Mátészalka vasútállomás biztosítja.

Története: 1325-ben a Karászi család birtoka volt. 1335-ben Magyar Pál özvegye az óbudai klarisszákknak adományozta a települést , és a később Mátészalka néven egyesült két falu tartozéka volt. A 14. század végén a kialakulóban lévő Csaholyi-uradalom részeként említették. 1388-ban Csaholyi Sebestyén szolgálataikért familiárisainak, Balog Miklós fiainak adományozta. Az adományos birtokosok később Jármeyeknek nevezték magukat. Innen eredeztethető a Jármey család létrejötte. A Csaholyiak a falu egy részét tovább bírták. A Csaholyi részt 1547-ben Imre lányával, Annával Melith György kapta meg. A 17-18. században Jármeynek több résztulajdonosa volt. 1695-ben 25 család élt a faluban, melyből gazda 19 volt. 1850 táján

³ Borovszky Sámuel: Magyarország vármegyéi és városai. Szabolcs vármegye. Apolló Társulat. 521 pp.

jellegetesen kismemesi jellegűvé vált a falu. Ekkor nagyobb birtokosai a Kulin/szintén rokon család a szerző megjegyzése/ és Tatay családok voltak. Lakosainak száma ez idő tájt 738, 1870-ben 733-an laktak 145 házban. Területe 2215 katasztrális hold, 1910-ben 139 házban 704 lakosa volt a falunak.

A település polgármestere 2019 óta Sarka Zsolt.

A 2001. évi népszámlálás során a település közel 100 %-a magyarnak vallotta magát, de jelentős számú roma kisebbség is élt területén. A lakosok 90,2 %-a magyarnak, 1,3 % cigánynak, 0,7 % németnek, 0,9 % romának, 0,2 % ukránnak vallotta magát, míg 9,8 % nem nyilatkozott. A kettős identitások miatt a végösszeg nagyobb lehet, mint 100 %.

A vallási megoszlás így alakult: református 59 %, római katolikus 8,1 %, görögkatolikus 15,3 %, felekezeten kívüli 3,2 %.

Nevezetességei a tanuszoda és a református templom, mely késő barokk stílusban épült 1798-ban és részben később átalakították.

A falu nevezetes személye Fülöp Sándor/1928-2012/ festőművész volt. A településen 2016. december 10-én megnyílt Fülöp Sándor állandó kiállítása.⁴

A Jármly család történetét áttekintve kutatásaim alapján megállapítottam, hogy a család ténylegesen Jármly községből származott, ahogy a fentebbiekben már említettem.

Már 1329-ben bírta a család a Szatmár megyei Jármly települést, mely tőle Jármly-telekének neveztetett.

1401-ben Jármly Mihály, Miklósnak fia rokonaival tanúvallomást tett, hogy Jánosi Kántor Péter Jármly község erdejét levágatta.

1414-ben az egész települést a Jármly család bírta.

1449-ben Jármly László Tyukodon részt kap a királyi adományból.

1516-ban Jármly Balázs Jármly településen egy nemes udvarhelyre új királyi adományt szerez.

1551-ben Jármly Barnabás részét-annak magszakadtán- Apátfalvy András nyerte királyi adományként.

⁴ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Jármly> Internetről letöltve 2023.06.13.

1860-as információ szerint a család több ágra oszolva Bihar, Máramaros, Szatmár megyékben, ezen kívül Erdélyben is élnek.

A magyarországiak szolnoki, az erdélyi ág magyar-dellői előnévvel élnek.

Címerük közös: pajzs vörös mezejében egy ágaskodó dámvad, nyakán nyíllal átlóve. Ugyanakkor Jármly Ferenc Szabolcs vármegye egykori alispánjának rézbe metszett címere szerint vadkecske, első lábában valami virágfélét tart. Ez a Jármly Ferenc nem azonos az általam vizsgált Jármly Ferenc honvédtiszttel.

A magyarországi szolnoki Jármly család egyik tagja az a Jármly János, akit az írások szerint Barcsay Ákosnak Görgény várában való őrizetére rendeltek ki.

Jármly József a XIX. század elején birtokos Szatmár-Parasznyán.

Ferenc Császlón birtokos. Kutatásaim nem bizonyították, de valószínűleg ő volt a XVIII. század végének szabolcsi alispánja.

Jármly Sára, aki Kölcsey Bálintnak volt a neje, birtokkal rendelkezett a XIX. század elején Cseke, Istvándi, Kóród, és Milota helységekben. Ezen túlmenően a Jármlyak még birtokosok Kis-Madán, Penyigén stb.

Szolnoki Jármly Ábrahám 1810 és 1820 között Szabolcs vármegye főszolgabírája, és királyi udvarnok.

Szolnoki Jármly Imre 1838-1844-ben Szabolcs vármegye alispánja és királyi tanácsos.

Szeretném leszögezni, hogy időhiány miatt a Jármlyakkal csak a XVIII. századtól kívánok foglalkozni. Amennyiben a XVIII. század előtti történetüket is elemezném, az külön tanulmány részét képezhetné.

A XVIII. században-kutatásim során- három neves Jármly leszármazottat találtam. Név szerint Jármly Pált, Jármly Lászlót és Jármly Ádámot.

Jármly Pál 1737-ben született Nyírkércsen. Elhunyt 1819. augusztusában. Felesége gyéresi Magyary Krisztina/ 1734-1800/.

Jármly László sz. 1740 körül, elhunyt ?.

Jármly Ádám sz. 1768-ban Nyírkércsen, elhunyt ? Apja Jármly Mihály, anyja lövőpetri Lövey Teréz.

Mindhárman magyar nemesi testőrök voltak Bécsben.

Jármy Ábrahám/ 1765-1825/ . Felesége Lászlófalvi Eördögh Teréz. 1810-1820 között Szabolcs vármegye főszolgabírója, királyi udvarnok.

Jármy Imre/?-?/ . Felesége Cs. Chernel Klára volt. 1838-1844 között Szabolcs vármegye alispánja és királyi tanácsos volt.

A Jármy család férfi tagjai közül az alábbi személyek vettek részt az 1848/49-as szabadságharcban tiszti rangban: Bernát, Ferenc, János, Pál , és Sándor.

Jármy Bernát Laskodon született 1824. június 8-án. Meghalt: ?. Apja szolnoki Jármy Károly, anyja Kala Júlianna. Keresztapja Jármy Bertalan, keresztanyja Jármy Susanna.

Bernát 1848 júniusában beáll a Debrecenben alakuló 10. honvédszászlóaljhoz. Részt vett a délvidéki harcokban. 1849. januárjától alakulatával a feldunai/VII/. hadtestben szolgál. Tizedes ugyanott. 1849. május 11/15-/ hadnagy a szerveződő 94. zászlóaljnál. 1858. november 4-én házasságot köt nemes Nádaskay Erzsébettel. Tanúk: Szűts Zsigmond és Petneházy Bertalan földbirtokosok. Az esketési szertartást Gyüre Mihály református lelkész vezette és 3x voltak hirdetve.

Lányuk Jármy Mária. Született Laskod 1859. július 16-án. Keresztelték ugyanott 1859. július 16-án. Meghalt 1859. augusztus 2. Temették Laskodon 1859. augusztus 4.

Jármy János 1824. április 2-án született Nyírmadán.

1848. szeptember 12-én a Szabolcs megyei önkéntes nemzetőrszászlóalj hadnagyává választják. Részt vett a Jellacic elleni harcokban. November 10/október 1-/ hadnagy a zászlóaljából alakult 48. honvédszászlóaljban a Perczel-hadtestben, illetve a Központi Mozgó Seregben. 1849. június 16/1-/ főhadnagy ugyanott a II. hadtestben. A komáromi várőrséggel teszi le a fegyvert.

1867. A Szabolcs Megyei Honvédegylet tagja. Királyi táblai jegyző.

Jármy Pál 1826-ban született Császlón/?/. Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc alatt hadnagyként szolgált. Később Szatmár megye bizottsági tagja lett. 41 éven át volt a császlói református egyházközség főgondnoka. 1896. február 20-án halt meg nyelvrákban. Temetésére február 22-én került sor a császlói családi sírboltba.

Jármy Sándor 1822. április 29- ?/ . Apja Jármy Ferenc, anyja Petneházy Anna voltak. Ikergyerekként született. Az egyik Ferenc. Keresztapja Jármy Dénes, keresztanyja Jármy József főkurátor lánya Anna.

A 48. honvédszászlóalj tizedeseként Buda bevétele után kitüntetik a katonai érdemjel 3. osztályával/1849. május 22/. Július 25/május 19/ hadnagy az alakuló 93. zászlóaljnál./július 20. ugyanott a bánsági, V. hadtestben, a temesvári vár ostrománál/.⁵

Végezetül az eperjeskei Jármy kripta történetéről és az abban nyugvó Jármy Ferenc életútjáról szeretnék mesélni:

Az eredeti kripta Jármy Ferenc halála előtt néhány évvel épült. Az a 2000-es évekre romossá vált , és a község képviselőtestülete a család képviselőjének hozzájárulásával a kripta újrabeépítése mellett tört lándzsát. Ez 2008 táján volt. Ekkor itt járt Jármy Imre az Amerikai Egyesült Államokból és irányította az újrabeépítést. Tudomásom szerint/meg nem erősített információ/, hogy Jármy Imre, aki unokahúgom édesapjának közeli nagybátyja volt, anyagilag, nem szerény összeggel támogatta az építkezést.

Barna Iván Zsolt 2019-ben az Eperjeskei Református Egyházközség lelkészeként nagy segítségemre volt. Fényképeket küldött a kriptáról, valamint egy listát, mely azt igazolja az anyakönyvből történt kigyűjtés után, hogy körülbelül 20-an nyugszanak Jármyak a kriptában.

Az önkormányzat aljegyzője úgy tájékoztatott levelében/a jegyző szülési szabadságon van/, hogy a kriptát lezáratta az önkormányzat, befalazása megtörtént.

Jármy Ferenc Eperjeskén született 1832. február 26-án. Édesapja Jármy György, édesanyja Péchy Katalin voltak. Keresztszülei Jármy József és Jessey Jódi Erleber –Jeney Bilitsy László Hiro.../olvashatatlan az anyakönyvi bejegyzés/ voltak. Felesége sédeni és kisbisterteci Ambrózy Etelka volt. Meghalt Döge 1921.

Őrmesterként kezdte katonai pályafutását, majd 1849. július 7/1-/ hadnagy a 48. honvédszászlóaljban a II. hadtestnél. Valószínűleg a komáromi várőrséggel tette le a fegyvert.

1867 és 1890 között a Szabolcs megyei Honvédegylet tagja. Szabolcs megye törvényhatóságának tagjaként halt meg Komorón 1904. október 10-én. Halálának oka végkimerülés. Október 12-én temették az eperjeskei családi sírboltba.⁶

⁵ Mikecz László: A szolnoki Jármyak élete 2020. kézirat.

⁶ Bona Gábor: Hadnagyk és főhadnagyk az 1848/49. évi szabadságharcban. Heraldika Kiadó Budapest, 1998.

Az eperjeskei síremlékről azt szeretném még megemlíteni, hogy az idők során többször betörték a kriptába, értékeket keresve, és a sírokat is feldúlva, de tudomásom szerint a híres rokon sírja sértetlen.

Nyugodjék békében. Béke poraira.

Irodalomjegyzék:

1/ Születési , házassági, halotti református anyakönyvi kivonatok Császló, Laskod, Nyírkércs, Eperjeske, Nyírmada.

2/ Bona Gábor: Hadnagyok és főhadnagyok az 1848/49. évi szabadságharcban. Heraldika Kiadó Budapest 1998.

3/ Mikecz László A szolnoki Jármay élete 2020.

4/ Borovszky Sámuel: Magyarország vármegyéi és városai Szabolcs vármegye 24. pp, 521 pp.

5/ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Jármay> . Internetről letöltve 2023. 06.12.

6/ <https://hu.wikipedia.org/wiki/eperjeske> Internetről letöltve 2023.06.13.

7/ https://www.ksh.hu/apps/hntr.telepules?p_lang=HU&p_id=18528

Mellékletek:

1/ Jármay Ferenc gyászjelentése

2/ Jármay Ferenc arcképe

3/ Az eperjeskei Jármay kúria

4/ Fényképek a Jármay kriptáról.